

XXVI. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika

5. svibnja 2021.

drugi (II.) razred

zaporka:

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100	
-----	--

Upute natjecateljima **koji ispit pišu na papiru**

1. Ispit se piše 100 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi prepraviti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati prepravak odgovora.
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)
2. _____
(član Državnoga povjerenstva)
3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica otisnute velikim tiskanim slovima.

U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu kao rezultat digitalizacijskoga projekta

u _____ postavljena je virtualna izložba
GODINI ČITANJA U HRVATSKOJ

o Marku Maruliću.

Osmišljena je u suradnji s _____
KNJIŽEVNIM KRUGOM SPLIT I MARULIANUMOM

Izrađena je u _____
HRVATSKOME ZAVODU ZA KNJIŽNIČARSTVO

Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Sve ilustracije dostupne su na _____ NSK-a.
PORTALU DIGITALNE ZBIRKE

Pod naslovom _____ (Regum
DJELA DALMATINSKIH I HRVATSKIH KRALJEVA

Dalmatiae atque Croatiae gesta) preveo je Marulić _____
HRVATSKU REDAKCIJU

_____ na latinski jezik.
LJETOPIISA POPA DUKLJANINA

7	
---	--

2. Upiši na crtu točan oblik *ijel/je/e*.

Marulićeva *Judita* određuje t____k nacionalne književnosti; nastala je u
pr____lomnome razdoblju. Ona potkr____pljuje potrebu borbe jer
pob____đenima nema mjesta u pov____sničarskim zapisima. *Judita* je
prvo djelo u c____losti napisano na hrvatskome jeziku.

Nepr____poran je Marulićev utjecaj i njegovo nasljeđe u hrvatskoj
književnoj tradiciji.

7	
---	--

ukupno 14	
--------------	--

3. Upiši točan dijakritički znak (č/ć).

Probudio se još lju___i nego sinoć. Stiš___u___i pokrivač i ošamu___en
mu___nim snovima, lijeno pokre___u___i tijelo, zakora___io je
gipkoš___u mačke izvan kreveta.

7	
---	--

4. Zadatak ima dva dijela.

a) Ispiši bliže/direktne objekte iz rečenice.

b) Ispiši priložne oznake i odredi im vrstu.

Marulić je do smrti predragoga brata Šimuna naglašenu brigu posvećivao
odijevanju; mislim da ga je pomisao na ljudsku krhkost navela da otad
svoj duh posve uzdigne prema božanskim stvarima.

a) bliži/direktni objekti:

_____, _____, _____

3	
---	--

b)

PRILOŽNA OZNAKA	VRSTA

4	
---	--

ukupno 14	
--------------	--

5. Ispiši surečenice iz navedene zavisnosložene rečenice i odredi im vrstu.

Ono što želimo istaknuti kao srž inicijative, jest svijest o hrvatskome nacionalnom identitetu u europskim okvirima od samih početaka srednjovjekovne europske civilizacije.

SUREČENICE	VRSTA

2	
---	--

6. Zadatak ima tri dijela.

Marulićevo djelo o hrabroj biblijskoj djevi Juditi, junakinji skladna renesansnoga spjeva od 2126 dvostruko rimovanih dvanaesteraca u šest pjevanja, koje je stvoreno splitskim hrvatskim genijem, dijeli svoju 500. obljetnicu s okruglih 50 godina hrvatskoga proljeća i 450. obljetnicom pogubljenja Zrinskoga i Frankopana u hrvatskome kontekstu, dok se u svjetskome kontekstu obilježava 700. godišnjica smrti Dantea Alighierija i 200. godišnjica rođenja Fjodora Mihajloviča Dostojevskoga.

a) Napiši u kojoj je službi navedeni dio rečenice:

junakinji skladna renesansnoga spjeva od 2126 dvostruko rimovanih dvanaesteraca u šest pjevanja

1	
---	--

ukupno 3	
-------------	--

b) Odredi službu i padež podcrtanih imenica.

IMENICA	SLUŽBA	PADEŽ
djevi		
spjeva		
genijem		
pogubljenja		
rođenja		

5	
---	--

c) Napiši pisanim slovima, u odgovarajućemu padežu, brojeve navedene u tekstu.

2126

450.

2	
---	--

7. Zadatak ima dva dijela.

Veličinu Marulićeva stvaralaštva potvrđuje činjenica da je Thomas More čitao Marulićev *Evandelistar* u tamnici neposredno prije smrti. Poznato je da je Franjo Saleški uvijek sa sobom nosio njegove *Institucije*.

a) Odredi vrstu podcrtanih sintagma prema vrsti gramatičke veze među riječima.

3	
---	--

ukupno 10	
--------------	--

b) Ispiši surečenice i odredi im vrstu.

SUREČENICE	VRSTA SUREČENICE

4	
---	--

8. Odredi vrstu priložnih rečenica.

a) Toliko se zadihao hodajući gore-dolje po stubama da je morao sjesti i odmoriti se.

_____

b) Poskočio je na iznenadan zvuk zvona kao da ga je struja protresla.

_____

c) Unatoč tomu što nismo pozvani, planiramo doći.

_____

d) S obzirom na to da je volio promatrati ljude, ostao je sjediti po strani.

_____

4	
---	--

ukupno 8	
---------------------------	--

9. Ispiši konektore i modifikatore iz rečenica.

Marulić je, uistinu, prvi hrvatski pjesnik i jedan među velikim europskim humanistima svjetskoga odjeka i važnosti. Naime, Marulića su, nesumnjivo, čitali diljem Europe tijekom 16. i 17. st. Tako su se s njegovim djelima susreli i Erazmo Roterdamski i zloglasni Henrik VIII.

KONEKTORI _____, _____

MODIFIKATORI _____, _____

4	
---	--

10. Odredi vrstu prenesenoga značenja podcrtane riječi.

Ugroženost domovine tema je koja se ponavlja u Marulićevim radovima – tako u pismu koje je poslao papi Hadrijanu VI. moli za zaštitu svojega naroda od istoka.

_____

1	
---	--

11. Prepiši rečenicu tako da zamijeniš podcrtane riječi antonimima.

Kupio je staru komodu za svoj starinski uređen stan. I sam se u tome prostoru osjećao staro.

_____

_____

3	
---	--

ukupno 8	
-------------	--

12. Zamijeni podcrtane riječi standardnojezičnim oblicima.

Nekad su učenici proučavali mudroslovlje i čitali pjesni ljuvene, danas proučavaju_____ i čitaju _____.

2	
---	--

13. Zadatak ima dva dijela.

Čitanje brojnih književnih djela bio je glavni faktor njegova uspjeha.
Čitanje i naporan rad važan su čimbenik uspješnosti.

a) Odredi značenjski odnos između podcrtanih riječi u rečenicama.

_____

b) Ispiši riječ iz teksta kojoj standardnojezična norma daje prednost.

_____

2	
---	--

14. Podcrtane riječi zamijeni hrvatskim riječima, riječima hrvatske tvorbe.

Ta je knjiga prvi hit hrvatske književnosti. Nije mogao efikasnije upozoriti na opasnost koja dolazi, a moleći pomoć za svoju domovinu i sudbinu hrvatskoga puka, pokazao je i da je veliki filantrop.

hit	
efikasnije	
filantrop	

3	
---	--

ukupno 7	
-------------	--

15. Ispiši podcrtane dijalektizme iz teksta i odredi im vrstu.

Kaj da počmem, moja draga mati,
Smrt i **betek** — to je sinek tvoj.
Strelili su mene Smiljke zlati
Prami, Smiljka — to je betek moj!

Već je **zorja**, a ja ne mrem spati,
Po hiži me hinca mislih črni roj,
Kokotiček već kriči za **vрати**:
Hajči, Smiljček, hajči, picek moj!

(A. G. Matoš, *Hrastovački noktumo*)

DIJALEKTIZMI	VRSTA

5	
---	--

ukupno 5	
-------------	--

16. Ispiši iz rečenice riječi pasivnoga leksika i odredi im vrstu prema vremenskoj raslojenosti.

Kao vjerni štioći kupili smo libar o hrvatskome jeziku koji smo platili dva krajcara te smo u njemu pronašli i popis cesara i vlastele koji su vladali na ovim područjima.

RIJEČ	VRSTA PREMA VREMENSKOJ RASLOJENOSTI

6	
---	--

ukupno 6	
-------------	--

Pročitaj pozornost prijevod teksta Bašćanske ploče i odgovori na pitanja koja slijede.

Ja, u ime Oca i Sina i Svetoga Duha.

Ja opat Držiha pisah to o ledini koju

dade Zvonimir, kralj hrvatski,

u svoje dane svetoj Luciji

pred svjedocima: županom Desimirom iz Krbave, Martinom iz

Like, Pribenežom poslanikom iz Vinodola, Jakovom iz otoka.

Tko to porekne, neka ga Bog prokune i 12 apostola i 4

evanđelista i sveta Lucija. Amen.

Da tko ovdje živi, moli za njih Boga.

Ja opat Dobrovit zidam ovu crkvu sa svoje devetero braće

U dane kneza Kosmata koji je vladao cijelom Krajinom.

I u te dane bio je (samostan) sv. Mikule u Otočcu

sa svetom Lucijom u zajednici.

17. Ispiši podcrtane glagole i odredi im oblik.

GLAGOLI	GLAGOLSKI OBLIK

4	
---	--

18. Ispiši iz teksta Bašćanske ploče:

a) rečenicu koja sadržava invokaciju

---

b) rečenicu koja sadržava kletvu.

2	
---	--

ukupno 6	
-------------	--

19. Na koja se imena odnosi osobna zamjenica u 1. licu jednine?

_____

1	
---	--

20. U čije vrijeme datira gradnja crkve sv. Lucije?

_____

1	
---	--

21. Ispiši iz teksta rečenicu koja govori tko je sagradio crkvu sv. Lucije.

_____

1	
---	--

22. Nabroji imena svjedoka Zvonimirove darovnice u nominativu.

_____, _____

_____, _____

4	
---	--

23. Zaokruži točan odgovor.

Koji se povijesni podatak o kralju Zvonimiru može iščitati iz navoda?

pisah to o ledini koju

dade Zvonimir, kralj hrvatski,

u svoje dane svetoj Luciji

a) Da je ploča isklesana za Zvonimirova života.

b) Da je ploča isklesana nakon Zvonimirove smrti.

1	
---	--

ukupno 8	
-------------	--

Pozorno pročitaj tekst o Marku Maruliću i odgovori na pitanja.

O Marulićevim su se mladenačkim godinama stvorila dva oprečna mišljenja: s jedne je strane Franjo Božičević Natalis u Marulićevoj biografiji napisao da je u mladosti živio raskalašeno. Prema drugoj je priči Marulić od početka živio isposnički.

Marulić 60-ih godina 15. st. pohađa splitsku humanističku školu koju je vodio talijanski humanist Tideo Acciarini.

U arhivskim dokumentima zabilježeno je Marulićevo sudjelovanje u javnome životu splitske komune, gdje obnaša dužnosti ovjerovitelja notarskih spisa i egzaminatora, tj. ispitivača.

Bio je aktivan u pomaganju hrvatskim knezovima u borbi protiv Osmanskoga Carstva. Pjesnikovi pozivi na borbu zrače hrvatskim rodoljubljem. Hrvati su mu glavni predstavnici borbe protiv Osmanlija, pa poimence Ugre i ne spominje u svojoj pjesmi *Molitva suprotiva Turkom*. Povremeno je putovao u Mletke i Rim, a neko je vrijeme proveo na Šolti, u Nečujmu, što u *Ribanju i ribarskome prigovaranju* spominje i Petar Hektorović.

Marulića se naziva ocem hrvatske književnosti, učenim pjesnikom, *poeta doctus*, te kršćanskim pjesnikom, *poeta christianus*. Kao kršćanski humanist nastojao je uskladiti antičku mudrost i poetiku s biblijskim profetizmom i kršćanskom duhovnošću.

U svojim djelima nadahnjivao se *Biblijom* i hagiografijom, antičkim klasicima i crkvenim ocima, suvremenim zbivanjima i kršćanskim moralnim načelima.

(Prema: <http://virtualna.nsk.hr/marulic>)

24. Ispiši iz prvoga odlomka teksta antonime kojima se u biografijama opisuju Marulićeve mladenačke godine.

_____

1	
---	--

25. U kojim je javnim službama i aktivnostima Marulić sudjelovao?

a)

_____

b)

_____

c)

_____

3	
---	--

ukupno 4	
-------------	--

26. Napiši sinonim za *profetizam*.

_____

1	
---	--

27. Ispiši iz predzadnjega odlomka sintagme koje opisuju Marulićevo književno i životno djelovanje.

a)

_____

b)

_____

c)

_____

d)

_____

4	
---	--

28. U kojemu se književnom djelu spominje Marulićev boravak na Šolti?

_____

1	
---	--

29. Prepiši rečenicu u kojoj se navodi čime je Marulić bio nadahnut.

_____

_____

1	
---	--

ukupno 7	
-------------	--

ukupan zbroj bodova 100	
-------------------------------	--